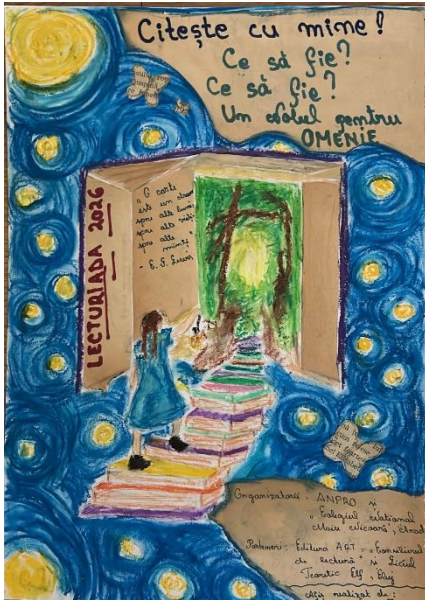

Valorile umane de la Omenesc la Omenie

Prof. dr. Maria-Cristina Handru
Liceul Teoretic „Gelu Voievod”, Gilău

Într-o societate în care elevii navighează între supraîncărcarea informațională și fragilizarea reperelor morale, școala devine spațiul privilegiat în care se poate cultiva omenia ca valoare fundamentală. Proiectul „Ce să fie? Ce să fie? Un Nobel pentru Omenie” propune un demers educațional complex, în care literatura română devine terenul de explorare al virtuților umane, iar metodele didactice active transformă elevii în investigatori, creatori și exploratori ai universului uman.

Conceptul proiectului

Elevii, organizați în echipe, aleg un personaj din literatura română (clasică sau contemporană) și îi construiesc candidatura pentru un imaginar **Premiu Nobel pentru Omenie**.

Proiectul pune accent pe creativitate, argumentare, joc de rol și utilizarea responsabilă a instrumentelor de inteligență artificială. Această structură permite integrarea coerentă a unor metode didactice moderne – ancheta, interviul/podcastul și jocul de rol – fiecare contribuind la formarea unei înțelegeri profunde a valorilor morale.

ETAPA 1 – Alegerea personajului și formarea echipelor

- Elevii se împart în echipe de 3–5 membri.
- Fiecare echipă alege un personaj literar pe care îl consideră demn de Premiul Nobel pentru Omenie.
- Profesorul aprobă lista finală pentru a evita dublurile.

ETAPA 2 – Afișul / Fișa de prezentare a personajului (realizată cu ajutorul IA)

Fiecare echipă creează un **afiș** sau o **fișă vizuală** în care personajul „vorbește” la persoana I. Afișul trebuie să conțină:

Titlul proiectului:

CE SĂ FIE? CE SĂ FIE? UN NOBEL PENTRU OMENIE

Trei casete obligatorii:

1. Cine sunt eu?

– prezentare scurtă, la persoana I, cu elemente esențiale despre identitate, rol, context etc.

2. Ce calități morale mă recomandă pentru premiu?

– 3–5 trăsături morale argumentate (curaj, empatie, sacrificiu, dreptate, loialitate etc.).

3. Discurs de motivare a candidaturii

– un text scurt (max. 10–12 rânduri) în care personajul își susține candidatura, explicând de ce merită Premiul Nobel pentru Omenie.

Afișul poate fi realizat cu ajutorul IA (text + imagine), dar elevii trebuie să menționeze sursa și să explice ce au generat ei și ce a generat IA.

ETAPA 3 – Interviu cu personajul (joc de rol)

Fiecare echipă pregătește un **interviu** în care un elev joacă rolul personajului, iar ceilalți sunt jurnaliști.

Interviul trebuie să includă:

- întrebări despre faptele și valorile personajului;
- justificări ale meritelor sale morale;
- situații-limită din operă explicate din perspectiva personajului;
- o întrebare provocatoare (de tip moral sau etic).

Interviul poate fi:

- filmat ca un mini-reportaj;
- realizat sub formă de podcast.

ETAPA 4 – Evaluarea personajelor și dezbateră

Fiecare echipă își prezintă personajul prin:

- afișul realizat;
- interviu;
- argumentele-cheie.

Urmează o **dezbateră** în care elevii pot pune întrebări colegilor din alte echipe.

Criterii de evaluare:

- relevanța morală a personajului;
- impactul asupra celorlalți;
- capacitatea de a inspira;
- argumentarea echipei;
- creativitatea prezentării.

ETAPA 5 – Votul și desemnarea laureatului

- Se organizează un vot secret.
- Se poate implica și un juriu (profesorul, cei care nu au făcut parte din nicio echipă).
- Se anunță **Laureatul Nobel pentru Omenie**.

ETAPA 6 – Discursul de mulțumire al personajului

Fiecare echipă pregătește un **discurs de mulțumire**, rostit de personaj la primirea premiului.

Discursul trebuie să includă:

- recunoașterea valorilor care l-au adus aici;
- un mesaj pentru omenire;
- o reflecție asupra lumii din opera sa;
- un final memorabil.

Discursul poate fi prezentat sub formă de scrisoare sau monolog dramatic.

ETAPA 7 – Ceremonia de decernare

Se organizează o ceremonie festivă:

- prezentarea afișelor;
- vizionarea interviurilor;

- discursul de mulțumire;

Ancheta – explorarea sistematică a valorilor

Ancheta didactică este o metodă de investigare prin care elevii colectează date, formulează ipoteze și construiesc interpretări. În cadrul proiectului, ancheta se manifestă prin:

- analiza atentă a textului literar pentru identificarea faptelor și a dilemelor morale ale personajului;
- cercetarea contextului social, istoric și psihologic al operei;
- consultarea opiniilor colegilor sau a criticilor literari;
- formularea unor concluzii argumentate despre caracterul și acțiunile personajului.

Întrebările propuse pentru interviuri – precum „Care este momentul din viața ta care te-a definit cel mai mult?” sau „Cum reacționezi când ești pus în fața unei nedreptăți?” – sunt instrumente de anchetă morală. Ele îi ajută pe elevi să depășească nivelul descriptiv și să pătrundă în structura profundă a personalității personajului. Ancheta devine astfel o formă de alfabetizare morală, în care elevii învață să distingă între valori, intenții și consecințe.

Interviul – dialogul ca metodă de înțelegere critică

Interviul este o metodă dialogică ce stimulează gândirea critică, formularea întrebărilor relevante și capacitatea de a asculta activ. În proiect, interviul reprezintă un moment central: elevii pregătesc contextul, iar un coleg, intrând în rolul personajului, oferă răspunsuri argumentate.

Se oferă un set structurat de întrebări – introductive, morale, factuale, provocatoare – care îi ajută pe elevi să:

- exploreze identitatea personajului dincolo de text;
- analizeze valorile care îi ghidează acțiunile;
- înțeleagă impactul său asupra celorlalte personaje;
- reflecteze asupra dilemelor etice.

Interviul devine un exercițiu de hermeneutică activă: elevii nu doar interpretează personajul, ci îl provoacă, îl pun în situații noi, îl întreabă despre propriile limite. Astfel, literatura se transformă într-un spațiu viu al dialogului moral.

Podcastul – integrarea competențelor media și digitale

Realizarea interviului sub formă de podcast introduce o dimensiune modernă, apropiată de universul elevilor. Podcastul este o metodă didactică ce dezvoltă:

- competențe digitale (înregistrare, editare, utilizarea platformelor audio);
- competențe de comunicare orală (dicție, ritm, intonație);
- capacitatea de a structura un mesaj pentru un public real.

Transformarea interviului într-un produs media îi motivează pe elevi să fie mai atenți la coerență, la calitatea argumentelor și la impactul emoțional. În plus, podcastul creează o punte între cultura literară și cultura digitală, arătând că valorile morale pot fi comunicate prin mijloace contemporane.

Jocul de rol – empatie, perspectivă și autenticitate

Jocul de rol este metoda care conferă proiectului profunzime emoțională. Elevul care interpretează personajul trebuie să vorbească „la persoana I”, să își asume gândurile, emoțiile și dilemele acestuia. Interviul include situații-limită din operă explicate din perspectiva personajului, ceea ce transformă jocul de rol într-un exercițiu de empatie cognitivă.

Prin jocul de rol, elevii:

- înțeleg mai profund motivațiile personajului;
- exersează capacitatea de a adopta perspective diferite;
- își dezvoltă expresivitatea și autenticitatea comunicării;

- trăiesc experiența morală, nu doar o analizează.

Această metodă este esențială pentru educația caracterului: elevii descoperă că omenia nu este un concept abstract, ci o practică ce poate fi exersată.

Creativitatea ca instrument de învățare

Afișul realizat cu ajutorul inteligenței artificiale, discursul de motivare, dezbaterile și ceremonia finală transformă proiectul într-o experiență completă. Elevii sunt invitați să creeze, să argumenteze, să colaboreze și să performeze. Se insistă asupra utilizării responsabile a IA, ceea ce introduce o dimensiune etică suplimentară: elevii trebuie să distingă între contribuția lor și cea a tehnologiei.

Creativitatea devine astfel un mijloc de consolidare a înțelegerii, nu doar un element decorativ.

Impactul educațional al proiectului

Prin combinarea anchetei, interviului, podcastului și jocului de rol, proiectul dezvoltă simultan:

- competențe de lectură și interpretare;
- competențe de comunicare orală și scrisă;
- competențe digitale;
- gândire critică;
- empatie și responsabilitate morală.

În spiritul lui **Solomon Marcus**, care în *Cele zece nevoi umane* subliniază nevoia de omenie, de sens și de dialog, proiectul cultivă tocmai aceste dimensiuni: „Nevoia de omenie este nevoia de a-l recunoaște pe celălalt ca ființă umană, nu ca instrument.” Elevii învață să privească personajele literare – și, prin extensie, oamenii reali – cu înțelegere și responsabilitate.

Concluzie

„Nobelul pentru Omenie” nu este doar un exercițiu ludic, ci o strategie pedagogică solidă, care transformă literatura într-un spațiu de reflecție etică și dialog. Prin metode active și creative, elevii descoperă că omenia poate fi înțeleasă, discutată, exersată și celebrată. Proiectul demonstrează că literatura, tehnologia și pedagogia modernă pot lucra împreună pentru a forma nu doar cititori mai buni, ci și oameni mai buni.

ANEXE

SET DE ÎNTREBĂRI PENTRU INTERVIUL CU PERSONAJUL

(joc de rol – elevii interviuează personajul, care răspunde la persoana I)

A. Întrebări introductive – identitate și context

1. Cum te-ai descrie în câteva cuvinte, dincolo de ceea ce a scris autorul despre tine?
2. Care este momentul din viața ta care te-a definit cel mai mult?
3. Ce relație ai cu lumea în care trăiești/ cu personajele cu care interacționezi?

B. Întrebări despre valori și moralitate

4. Care sunt valorile care te ghidează în viață?
5. Ce calitate morală consideri că te reprezintă cel mai bine și de ce?
6. Ai făcut vreodată un sacrificiu important pentru cineva?
7. Cum reacționezi când ești pus în fața unei nedreptăți?

C. Întrebări despre fapte și impact

8. Care este cea mai importantă faptă bună pe care ai făcut-o?
9. Cum ai influențat viața altor personaje din lumea ta?
10. Dacă ai putea schimba un lucru în lumea ta, care ar fi acela?

D. Întrebări provocatoare (pentru argumentare critică)

11. Ai vreun regret?
12. Crezi că ai fost înțeles corect de cititori?
13. Dacă ai putea vorbi cu autorul tău, ce i-ai reproșa sau pentru ce i-ai mulțumi?
14. Ce ai face diferit dacă ai trăi în lumea de azi?

E. Întrebări finale – justificarea candidaturii

15. De ce crezi că meriți Premiul Nobel pentru Omenie?
16. Ce mesaj ai transmite oamenilor de azi despre bunătate și responsabilitate?
17. Cum ai folosi omenia pentru a inspira lumea?

FIȘĂ DE EVALUARE PENTRU JURIU

1. Afișul / Fișa de prezentare a personajului – 30 puncte

- Claritatea și coerența textelor din cele trei casete – 10 p
- Relevanța calităților morale prezentate – 10 p
- Creativitate vizuală și utilizare responsabilă a IA – 10 p

2. Interviu – 40 puncte

- Calitatea răspunsurilor personajului (profundime, argumentare) – 15 p
- Coerența jocului de rol (expresivitate, autenticitate) – 10 p
- Relevanța răspunsurilor – 10 p
- Capacitatea echipei de a susține candidatura – 5 p

3. Discursul de motivare + discursul de mulțumire – 20 puncte

- Structură logică și expresivitate – 10 p
- Impact emoțional și mesaj moral – 10 p

4. Prezentarea finală – 10 puncte

- Organizare, colaborare în echipă, respectarea timpului – 10 p

FIȘĂ DE VOT PENTRU ELEVI

(vot secret; elevii nu își pot vota propria echipă)

Criterii de vot (bifează și acordă puncte):

1. Personajul prezentat are calități morale solide

☐ 1 p ☐ 2 p ☐ 3 p ☐ 4 p ☐ 5 p

2. Interviu a fost convingător și autentic

☐ 1 p ☐ 2 p ☐ 3 p ☐ 4 p ☐ 5 p

3. Afișul / fișa de prezentare a fost clară și creativă

☐ 1 p ☐ 2 p ☐ 3 p ☐ 4 p ☐ 5 p

4. Personajul merită Premiul Nobel pentru Omenie

☐ 1 p ☐ 2 p ☐ 3 p ☐ 4 p ☐ 5 p

Punctaj maxim: 20 puncte

Bibliografie

Cărți și studii

- Cerghit, Ioan. *Metode de învățământ*. Editura Didactică și Pedagogică, 2006.
- Cucoș, Constantin. *Pedagogie*. Polirom, 2014.
- Marcus, Solomon. *Cele zece nevoi umane*. Editura Spandugino, 2015.
- Pânișoară, Ion-Ovidiu. *Comunicarea eficientă*. Polirom, 2015.
- Roșca, Ioan. *Metode active de predare și învățare*. Editura Universitară, 2018.
- Stan, Liviu. *Educația morală în școală*. Editura Didactică și Pedagogică, 2012.

Resurse online

- <https://www.spandugino.ro> – informații despre opera lui Solomon Marcus.
- <https://www.didactic.ro> – resurse educaționale și exemple de proiecte didactice.
- <https://www.scoalaintuitext.ro> – articole despre metode active de predare.
- <https://www.podcastpedia.ro> – ghiduri pentru realizarea podcasturilor educaționale.
- <https://www.edumagazin.ro> – articole despre competențe digitale și utilizarea IA în educație.

Link-uri spre materialele realizate

<https://www.facebook.com/groups/1990804990946055/permalink/27140595628873644/>

https://drive.google.com/drive/folders/170xtzL-17awL6SRKNvarjIMIP3hIK_n8?usp=sharing

<https://padlet.com/olariuoanaarad/cite-te-cu-mine-ce-s-fie-ce-s-fie-un-nobel-pentru-omenie-q2kggv8s9ckl2vg>